

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

מח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

אין הנער נמת והולידו עבדך את-שיבת
 עבדך אבינו בנינו שאקה : לב כי עבדך
 ערב את-הנער מעם אבי לאמר אס-לא
 אביאנו אליך ותשאתי לאבי כל-הנקים :
 לג ועתה ישב-נא עבדך תחת הנער עבד
 לאדני והנער יעל עם-אחיו : לד כי-אירך
 אעלה אל-אבי והנער איננו אתי פן אראה
מה ברע אשר ימצא את-אבי : א ולא-יכל
 יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא
 הוציאו כל-איש מעלי ולא-עמד איש אתו
 בהתודע יוסף אל-אחיו : ב ויתן ארת-
 קלו בבכי וישמעו מצרים וישמע בית פרעה :
 ג ויאמר יוסף אל-אחיו אני יוסף העוד
 אבי חי ולא-יכלו אחיו לענות אתו כי גבהלו
 מפניו : ד ויאמר יוסף אל-אחיו ושר-נא
 אלי וינשאו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר-
 מכרתם אתי מצרימה : ה ועתה אל-
 תעצבו ואל-יחר בעיניכם כי-מכרתם אתי
 הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם :
 ו כי-זה שנתים הרעב בקרב הארץ ועוד
 חמש שנים אשר אין-חריש וקציר :
 ז וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם
 שארית בארץ ולהתנות לכם לפליטה
 שרשי גדלה : ח ועתה לא-אתם שלחתם
 אתי הנה כי האלהים נישמני לאב לפרעה
 ולאדון לכל-ביתו ומשל בכל-ארץ מצרים :
 ט מהרו ועלו אל-אבי ואמרתם אליו
 כה אמר בנת יוסף שמני אל-תים לאדון
 לכל

עבדך ית-שיבת עבדך אבונא בדוונא
 לשאול : לב ארי עבדך מערב בעולימא
 מן אבא למימר אס-לא איתיגיה לורתך
 ואחי חטי-לאבא כל-יומנא : לג וכען יתב-
 בען עבדך תלף עולימא עבדא לרבוני
 ועולימא יסק עם-אחוחי : לד ארי-אכדון
 אסק לנת-אבא ועולימא ליתוחי עמי דלמא
 אחוי בבישתא דיתשבח ית-אבא : א ולא
 יכיל יוסף לאתחסנא לכל דקיימין עלוחי
 וקרא אפיקו כל-אנש מעילני ולא-קם אנש
 עמיה כד-אתידע יוסף לאחוחי : ב ויתב
 נת-קליה בבכיתא ושמעו מצראי ושמע
 אינש בית פרעה : ג ואמר יוסף לאחוחי
 אנא יוסף העד בען-אבא קנים ולא-יכלו
 אחוחי לאתבא יתיה פתנס ארי איתבחינו
 מן-קדמוהי : ד ואמר יוסף לאחוחי
 קריבו-בען לוחי וקריבו ואמר אנא יוסף
 אחוכון דזבינתון יתי למצרים : ה וכען לא
 תחנססון ולא-יתקף בעיניכון ארי זבינתון
 יתי הלכא ארי למימא שלחני י לקדמיכון :
 ו ארי-דנן תרתין-שנין כפנא בנו ארעא
 ועוד חמש שנין דלית זרעא וחצדא :
 ז ושלחני י לקדמיכון לשנאה לכון שארא
 בארעא ולקנימא לכון לשונבא רבא :
 ח וכען לא-אתון שלחתון יתי הלכא
 אלהן מן-קדם י ושניני לאבא לפרעה
 ולרבון לכל-אנש ביתיה ושליט בקד-
 ארעא דמצרים : ט אחוי וסקו לנת-אבא
 ותמרון

לכל מצרים רדה אלי אל-תעמד :
ונשבת בארץ-גושן והיית קרוב אלי
אמה ובניך ובני בניך וצאנך ובקרך וכל
אשר

ותמרון ליה כדנן אמר ברך יוסף שויני
לרבון לכל-מצראי חות לותי לא תימעב:
ותמב בארעא-גושן ותהי קרוב ל
את

יונתן בן עוזיאל

שליא ומות ותהלו עבדך ית סיפת עבדך אכונא בדווי לבי קבורתא : לב ארום עבדך מערב בשליא מן אבא
למימר אין לא איימיניה לומר ונתחייב קדם אבא כל יומא : לג וקדון יתיב בבער עבדך חולף שליא עבדא
לרבוני ושליא יסק עם אחוהי : לד ארום היכדון אסק לנרת אבא ושליא ליתו עמי דלמא אחמי בקישמא דתבנו
ית אבא : א ולא יביל יסקף למסוגרא דלא למבני מן בגלל כל מן בקימיו קדמיו ואמר הנפיקו כל איש מן
קדמיו ולא קם איש עמה בר אשחמדע יוסף לאחוי : ב ואריום ית קליה בבכרתא ושמעו מצראי וגוי :
ו ואמר יוסף לאחוי אגא הוא יוסף בעוד קדון אבא קיים ולא וגוי : ד ואמר יוסף לאחוי קריבו בבער לותי
ותמיו נזיבת מהולתי וקריבו ואמר וגוי : ה וקדון לא תתנססו ולא יתקופ בעיניכון ארום ובימתו יתי הלקא ארום
לקיימא יתכוו שדכני וקדמיו : ו ארום דין תרמין שניו פפגא בנו ארעא ועוד חמש שניו דלא רדיין ולא
תצדון : ז ושדני וקדמיו לשואר לכוו שיורא בארעא וגוי : ח וקדון לא אמתו שדרמיו יתי הלקא
אלחו מן קדם ו אסתקף פתיקא ושויני לבב לפרעה ולבב עמי כל בותיה וגוי : ט אוחר וסקרי לנת אבא ותמירון
ליה כדנן אמר ברך יוסף שויני ו לבב לכל מצראי וגוי : י ותמב בארעא דגושן ותהי קרוב לותי אגא ובניך

רשי

ומת אכונא ומרתו (לב) כי עבדך ערב את הנער : וא"ת למה חטי בכנס לתגר יותר משאר אחי הם כלם מוכרין ואני נקשרתי
עשר חוק להיות נזדעק בס' עולמות : (לג) ישבנא עבדיך וגוי (בר) לכל דבר חטי מעולה וממתן לנכורה ולמלמטה ולשמש :
(א) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים . לא היה יכול לסכול שיהיו מזריים נכסים עליו וסוועין שאתיו מתיביסין בהודעו להם
(ב) וישמע בית פרעה . ביתו של פרעה כלומר עבדיו וסני ביתו . ואין זה לשון בית ממש אלא כמו בית ישראל . בית יהודה
מיש"ד רב"ל ע"ו : (א) (ג) נבהלו כזפניו . מפני הכוזה : (ד) גשונא אלי . ראה אותם נכונים לאחור אמר עכשו אחי
נלמתי קרא להם כלשון רבה ותחזינו וזרחה להם שהאמהול (בר) . (ה) למהיה . לפיות לכס למתיה : (ו) כי
זה שמתים הרעב . עכרומטי הרעב : (ח) לאב . חכרופטרוו : (ט) ועלוא אל אבי . ח"י נכזה מכל הארנות :

באר רחובות דקדוקי רשי

רצה לומר כאלו דכתיב ויתן את קולו בככי וישמע בית פרעה ויהי חסד דיוסיפין בית השימוש ויהיה כאלו כתיב וישמע צדיק
פיעה חכמי קשה הו"ך חסר לשמוע קול הסכייא מן חד גסר כל כך למרחוק עד תוך בית פרעה ממש . אלא ודאי הוכרחנו לומר דלאו
בית

רשבים

(לכ) כי עבדיך . לכך חטי מעבר יותר וכול אחי . ואחיה עבד תחתיו : (א) ולא יוכל יוסף להתאפק . עוד . כי עד עתה
היה עושה וכול מעשיו על ידי הדיה ותאפק כלבו כחו שמתוך לו מעלה ויתאפק ויחיר שיתולתם : לכל הנצבים עליו . כפני כל הנצבים
עליו ולא יוכל עוד להתאפק . ויקרת לחזרתיו הו"י וכול הנצבים עליו ון הבית . כד עיקר פשוטו : (כ) וישמעו מזריים . אחי העיר
ואח"כ וישמ . בית פרעה : (ה) כי לוותייה שלחני . הקס"ה עשה כל זאת לעומתכם (ח) כי אלהים אלא האלהים :

מכלל יופי

מה (א) (ולא יכול יוסף להתאפק) . ולא יכול
להחזיק עצמו מולבכות : (לכל הנצבים) .
כעבור כל הנצבים עליו קרא הו"י וכול אחי מעלי : ואותם
שקרא להם הוציא ויצאוגם כן עם האחרים לפי שאמר להם
כל איש : (ב) (וישמעו מצרים) . המצרים
שיצאו מן הבית שמעו קול הככי והלך הדבר מאיש לאיש .

צואר-לקך : יא וכלכלתי אתך שם כיר
 עוד קמש שנים רעב פון-תגרש אתה ובייתך
 וכל-אשר-לקך : יב והנה עיניכם ראות
 ועיני אתי בנימין כי-פי המדבר אליכם :
 יג והגדתם לאבי את-כל-כבודי במצרים
 ואת כל-אשר ראיתם ומהרתם והודתם
 את-אבי הנה : יד ויפל על-צוארי
 בנימין אחיו ויבך ובנימן בכה על-צואריו :
 טו ויעשק לכל-אחיו ויבך עליהם ואחרי
 כן דברו אחיו אתו : טז והקל נשמע בית
 פרעה לאמר באו אחי יוסף ניישב בעיני
 פרעה ובעיני עבדיו : יז ויאמר פרעה אל-
 יוסף אמר אל-אחיהך זאת עשו שגנו את-
 בעירכם ולכו-באו ארצה כנען : יח וקחו
 את-אביכם ואת-בתיכם ובאו אלי ואתנה
 לכם את-טוב ארץ מצרים ואכלו את-חלב
 דביע הארץ : * יט ואתה צויתה זאת
 עשו קח-לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם
 ולנשיכם וישאתם את-אביכם ובאתם :
 כ ועיניכם אל-תתם על-בליכם כי-טוב
 כל

את ובך ובני בך ועוד ותודך וכל-די-לקך :
 יא ואזין יחד תמן אר-עוד קמש שנים
 כפנא דלמא-תתמסכן את ואנש-ביתך
 וכל-דלקך : יב והא עיניכון חזו ועיני אחי
 בנימין ארי בלישכון אנא-ממלל עמכון :
 יג ותחזון לצבא ית-כל-יקרי במצרים
 וית כל-די תויתון ותחזון ותחזון ית-אבא
 הלכא : יד ויפל על-צוארי דבנימין-
 אחוהו ובכא ובנימין בכא על-צואריה :
 טו ויעשק לכל אחוהו ובכא עליהון ובתו
 כן מלילו אחוהי עמיה : טז וקלא-אשתמע
 בית פרעה כי-מר אתו אחי יוסף ושפר
 בעיני פרעה ובעיני עבדוהי : יז ואמר
 פרעה ליוסף אימר לאתך דא עיבירו טעינו
 ית-בעירכון ואילו אובילו לארעא דכנען :
 יח ודברו ית-אבוכון וית-אנש בתיכון
 ואיתו לנתי ואתן לכון ית-טוב ארעא
 דמצרים ותיכרון ית-טובא דארעא : יט ואת
 מפקר דא עיבירו סבו לכון מארעא
 דמצרים עגלן לטפלכון ולנשיכון ותטלון
 ית אבוכון ותיתון : כ ועיניכון לא תתווס

דשיי

על

(א) מהירש - דלחא עתמסכן לען מוריש ומעשיר : (ב) ונהה עינכם רואות : כככדיושלי אחיס עלי
 יתוולככם : דגור כי-כדחמכר עליכם כלטון הקודש : (ב"ה) : ועיני אחי בנימין - (מנולהין) האיה חיל כלס יתדנותר
 טכס חזון לי-שאלה על כחמון אחי שהרי לא היה כחמיתו כחמון כלכיסה עליכם : (ד) ויפל על צוארי בנימין אחיו ובך :
 על שט תקלות שעתידין להיות בתלקו של בנימין ויפול יחיר : וכנימון בכה על צוארו - על חמקן טילא וצמיד סתת
 בתלקו של יוסף ואוש ליחיר : (ג) ונע"ד דיוקו אל רש"י דכיסוף כתיב ויפול דך תרמי חממע אשך וקדשות ולכן עשה כ"פ ולות ע"ו רחש
 חס"כ בנימין דלח כתיב ונניחן בכה פעולה אשת שלל דיוקו קיל על חס"כן חמל ועיק כפילור ת"י שסס חול כדן דרט : (טו) ואחרי
 כן - קח זר שדלוהו סוכה ולכו עלם עמקס : דברו אחיו אתו - שמשמילתו מוסיף ממנו : (יז) ותקור נשמע בית
 פרעה - כמייבנית פרעה ויהי לעון ביש פמש : (יח) טענו את בעירכם - תכונה : (יח) את טובא דץ מצרים
 ארץ כנען - כילא וימיוהי תהיבית סופס לעשותה כמנולה סאן כסגניס : הלב הארץ - כלמלכ לען עיטס דחא
 (ד) (יט) ואתו צויתה

וגוי : יא ואיזו דהך חסן אחרים עד דהון קמש שנין בפקא וגוי : יב ודא עינין פקשו ועיני אחי בנימין ארום
 פומי בלישן בירת קודשא קמליל עמכון : יג ותמוון לאבא נת בל אגור ראית לי במצובים ורת קדר רבתי
 רחמייהו ותותון נת אבא סלקא : יד ואהרבי על פריקת ציורו דבנימין אחוי וקבא דעמיד בית סוקדשא למהוי
 מתבני בחולקיה דבנימין ועמיד למתורב פרחין זקניו ומנמיין פקא על קרבת ציוריה דיוסף דתקא בושקנא דשילה
 דעמיד למתוי בחולקיה דיוסף ועמיר למחבב : טו וילשיק לכל אחוי וקבא עלהוין דתקא דמשפיעדו לביני
 עממיא וסן פתר דהון וגוי : טז וקלא אישקממע בירת סלכותא דפרעה למיטר אתו אחוי יוסף ושפר פתקמא
 בעיני וגוי : יז ואמר פרעה ליוסף אימר לאחדך דא עבידו טעינו רת בצירכוו וטיילו אוכלו לארעא דקנען :
 יח ודקרו נת אבוכין נת אינש דמיכון וציתוי לותי ואיתו לכון נת שפר אבג ארעא דמצרים ומיכלון נת שמגונתא
 דארעא : יט ואנף יוסף קפחד באמר אפך קניו בן אימר לאחדך דא עבידו סיבו לכין מארעא דמצרים קרני דמיבדון
 בתרמי לפוקרא בהון רת טפליכון ונת נשיכון ותפלוו נת אבוכון ומיתון : כ ועיניכון לא תחוס על בניכון

ארום

באר רחובות דקדוקי רשי

בית גומא דק בני בית (הוון גומא) ופירוש הפסיק בן הוא כאשר אמר יוסף הוציאו כל אדם מעליו הלכו עבדי פרעה ונגמרו מחון לחדרו ושמעו
 קול הכנעני מחון אבל לקמן דכתיב והקול נשמע שאלו אחי יוסף אם בן כאשר נוספין כ"ת השימוש והרי כאלו כתיב והקול נשמע בבית
 פרעה וספר בית ממש הוא דכדלי איתן שמעו הדבר בבית יוסף הלכו ולחזרו הדבר הוא מתוך בית פרעה : (ב) במלת תורש
 הו"ו היא תמורת ה"ד הצורש וטרשו ירם ומשום דארש זה כולל ג' ענינים ענין ירושה כמוריט ישראל את ירשיו גס ענין גירושין
 ותיירובין כמוריט לא תירוש גס ענין מסכן ולות כמו מוריש ומעשיר וכיון דלא יתכנו מני ענינים הראשונים על כורחין ענין שליטי הוא
 והיינו דלוח תתוספין תורש (דוא וערש ארום מעין) - (ג) דכרי רש"י נלקחיס מן המדרשוה לשמוע על אורי וכי שני
 בוארס הו"ו ליה חלל וכו' והנה רבים מקשים והלא גבי יוסף נמי כתיב וואריו ביו"ד הרביו אפר"י שואס כן גס כן תרתי נוספע וכעבור
 זה משום דהם הפסדים וגרסי אוריו בלתי י"ד הרביו והלילה לנו למוד כן אבל כאמור לא קשה מידי דהך הולכת לדעת דמדרך הדקדוק
 בכמה שמות חף זכורו בכתיבות כללן יחיד כמו בעל אשה דהוא דכוק (חין מלון פון חין אשה) מכל מקום ככתיב חיו יכוח איתו
 הכעס בע"ד הרביו כמו בעליו עמו ולא נאמר בעלו וחף על פי כן לשון יחיד הוא וכתב רש"י הכעס (לעיל פ' וירא כד"ה הויה יכאשר
 הכעס) דכל דבר שהוא ענין מרות ולדמות קרוי כללן רבים וחף על פי כן חין בענין חלל לשון יחיד ועוד כתב רש"י (כמשל ח"ה"ה
 ליתתן) ועל סס שהקנה טענות טענות קורא הוציא לשון רבים וחף על פי שהו נואר אחד עכ"ל לפי זה מלות אור כנינון דהוא דכוק
 (חלל פון בנינון) וכן מדרך הדקדוק לבוא בכתיבות ביו"ד הרביו והו"ל לחכת אור כנינון לכן שפיר קשיא להמדרשו וכי מני בוארס הו
 ליה חלל יחיל ארית הלימוד דשני כתי מקשים חלל כיוסף כתיב אוריו בכינוי (וין חלל) ומדרך הדקדוק לבוא בכינוי עס י"ד הרביו חף
 פון כנינון לשון יחיד לכן לא נאמר כמלת וואריו דקנשן סילה דוק היטב : (ד) דהא דלי חין לוטר שהוא ענין חלב עמש
 כ"א

רשבים

(א) פון תורש תתגרס מן הארץ על ידי רעבון - כמו וכוורסתס והאלבדתס מהר - מנורת ירם - ילמוד - תורש - עין קשנו :
 (ב) כי פ"ה מוכר חכמים וינד עשה על ידי מלין - ולפי עיקר פשוטו - בשורה שתאמרו ללמי לא משי סמועה שמעיתס מאחרים שהרי
 איתס סניכס רותס ומכיריס כי אית יוסף מדבר חכמים ולפיכך נהגדחם את כל כבודי כמלרים ואת כל אשר ראיתם : (ג) את כל כבודי -
 לא ידענא כח כי אבד ויכולה לרטיכולו - (ט) ואתה גויתת - עתה אית מנה איתך לקחת עגלות וכהנות למשק - כי לא היה אדם יכול
 להוציא מן המלכות עגלה ליהא
 על

מכלל יופי

עד ששמעו אנשי כוח פרעה : (יז) (טענו) - פירוש
 עמטו הרגום איות כג
 תחת כישאו תחות טועניה - וכמוהו עוויני תיב (ישעיה
 ודק"ס פירוש ענין דקדורה
 כרומור דקדן המורבים
 כדרכן שלהם למחרם ללכת כמו שעושים החמרים - וכן
 הרגום רב סעדיה בערבי סוקו - (בעירכס) - בהמהכס
 הרגום בהמה בעיראוב עירכס דרך כלל כמו שזכרנו עד
 יצמת וקניכס והוועמת כף רגליכס והדומים להם רבים :
 (יח) (חלב הצרין) - כמו שפתלב סבחר הבשר קראו
 על

על

בְּיַרְדֵּן מִצְרַיִם לֶכֶם הוּא : כֹּה וַיַּעֲשׂוּ
 בֶן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּחֲזוּ לְהֵם יוֹסֵף עֲגֻלוֹת עַל-
 פִּי פָרְעָה וַיֵּחַן לְהֵם צִדָּה לְדַרְךָ :
 כֹּה לִכְלֵם נִרְחַן לְאִישׁ חַלְפּוֹת שְׂמֵלֹת
 וּלְבִנְיָמִן נִחַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחֹמֶשׁ חֲלֻפַת
 שְׂמֵלֹת : כֹּה וּלְאֲבֹי שִׁלַּח כּוֹזָרָה עֲשֵׂרָה
 חֲמֵרִים נִשְׂאִים מִטּוֹב מִצְרַיִם וַעֲשֵׂר אֲתַנֶּת
 נְשֵׂאוֹת בָּר וּלְחֵם וּמִזֶּן לְאֲבֹי לְדַרְךָ :
 כֹּה וַיִּשְׁלַח אֶת-אֲחִיו וַיִּלְכוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
 אֶל-חֲרָנֹן בְּדַרְךָ : כֹּה וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם
 וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם :
 כֹּה וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עֹד יוֹסֵף חַי וְכִי-
 הוּא מִשַּׁל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפַּג לְבֹ כִי
 לֹא-הָאֵמִין לְהֵם : כֹּה וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֶת
 כֹּה-דְבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיֵּרָא
 אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר-שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ
 וְהִחִי רֹחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם : כֹּה וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל
 רַב
 עַר-יַעֲקֹב אֲבוֹהוֹן : כֹּה וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל

עַל-מִנְיֹן אֲרִי-טוֹב כָּל-אֲרָעָא דְּמִצְרַיִם
 דִּיקְכוֹן הוּא : כֹּה וַעֲבָדוּ-כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיֵּהָב לְהוֹן יוֹסֵף עֲגֻלָּן עַל-מִימְרָא דְּפָרְעָה
 וַיֵּהָב לְהוֹן זָוְרִין לְאוֹרְחָא : כֹּה לְכוּ-לְהוֹן
 יֵהָב לְגַבְרָא אֲצִטְלוֹן דְּקְבוּשִׁין וּלְבִנְיָמִין יֵהָב
 חֲלַת מֵאָה סְלִיעִין דְּכֶסֶף וְחֹמֶשׁ אֲצִטְלוֹן
 דְּקְבוּשִׁין : כֹּה וּלְאֲבוּהֵי שִׁלַּח כְּדָא עֲסָרָא
 חֲמֵרִין טַעֲיִנִין מִטּוֹב דְּמִצְרַיִם וַעֲסָר אֲתַנֶּן
 טַעֲיִנִין עֲבוּר וּלְחֵם וְזָוְרִין לְאֲבוּהֵי לְאוֹרְחָא :
 כֹּה וְשִׁלַּח יֵת-אֲחוּהֵי וְאָזְלוּ וַאֲמַר לְהוֹן
 לֹא תַחֲנָצוּן בְּאוֹרְחָא : כֹּה וְסִלְקוּ מִמִּצְרַיִם
 וַאֲתוּ לְאֲרָעָא דְּכְנַעַן לְנֵת-יַעֲקֹב אֲבוֹהוֹן :
 כֹּה וְחִוִּיאוּ לֵיה לְמִימְרָא עַד כְּעַן-יוֹסֵף קָם
 וַאֲרִי-הוּא שְׁלִישׁ בְּכָל-אֲרָעָא דְּמִצְרַיִם
 וְהוּוּ מְלֵא-פִיגֵן עַל-לִבֵּיה אֲרִי לֹא-הִימִין
 לְהוֹן : כֹּה וּמְלִילוּ עֲמִיה יֵת-כָּל-פַּתְנָמִי
 יוֹסֵף דִּי מְלִילָא עֲמָהוֹן וְחִוִּיאוּ יֵת-עֲגֻלְתָּא
 דְּשִׁלַּח יוֹסֵף לְמַטְרָא יֵתִיה וְשָׂרְתָא רֹחַ-קוֹדְשָׁא
 סִגְרִילִי חֲדָנָא עַד-כְּעַן-יוֹסֵף בְּרִי קָם אִיזִיל

רשי

נפיש לומר להם : (ה) זאת עשו . כן אמר להם שברשותי הוא : (כג) שלח כזאת : כחשבון הזה . ומה החשבון
 'חמורים זנו' (יזנו טולת כזאת המותרת וכף הדמיון גורמה על כחשבונו לא שלח לו' חמורים' אתונות רק כביקחמר
 קדח ולא כיושלם בעגלות כזאת וגו' כלומר כחשבון הזה שהוא משא' חמורים' אתונות והפתח ה' שדלא מנינו ככתב אלף וירא את
 העגלות ולא שום חמורים ואתונות וק"ל כחשבון הגאון מהר"ע : כטוב מצרים . מנינו כגמרא ששלח לו יוסף מדעת זקנים נוחה היינו .
 וט' חמורים שלפול : בר ולחם ומזון . כתרומתו . ליתן (כך גירסת רש"י) : (כד) אל חרנן בדרך : אל
 תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגז עליכם הדרך . דבר אחר אל תפשיעו כפיעה גסה והכנסו חמה לעיר ולפי פשוטו של חקרא יוסף לומר
 לפי שהיו כלמים היה דואג שעתה ירכיבו בדרך על דבר מכירתו להתיכח זה עם זה ולומר על ידך נמכר אתה ספרת לשון הרע עליו ונרשת לך
 לטכאנו : (כו) וכי הוא מושל . ואשר הוא מושל : ויעגלו . נחלף לנו והלך מלחמין (ו) לא היה לנו פונה אל
 הדברים לשון מפיגין טעמן כלשון משנה . וכמו (איכה ג) חזין הכנות (ורמיה כה) וריתו לא נמור מתרגמינן וריתו לא
 פנ' : (כז) את כל דברי יוסף . סיען חס' להם כמה היה עוסק כספירש מענו כפרשת עגלה ערופה וכו' טחמר וירא את העגלות
 חזר טחן יוסף וכח נמור חזר טחן טרעה : והח' רוח יעקב . שרתה עליו טכיה שפירסה עומא : (כה) רב . רב טיעו

ארום שפר ארג כל ארעא דמצרים דילין הוא : בא ובערו בן בני ישראל ויהב להום יוסף קדני על מימריה וגוי : כב לכלהון יתב לגברא אקטלוו ולכרש ולבגמין : יתב תלת מאה פלעין דקספ ותימש איסטולו דלברשין : כג ולקברו שפר דורון קדני עשרא תמרון טענין סמרא ומטובא דמצרים ועשו וגוי : כד ושבר ית אחוי ועיולר ואמר להום לא התנצת על עסק ובינתי דלמא : קדני בכוון עקרי אורתיא : כה וסליקו סמצרים וגוי :

ירושלמי

ואפליג לפיה :

יתיה ושברת רות נבואה דאיסקמלקת מיניה געיון דנבינו ית

ירושלמי

ואמר ישראל סגון טבון ונתחמן סכית דמחמי וקדא לא סכית דקא עד קדון יוסף בתיון גיזיל ונתחמי יתיה עד לא גמרת :

כו ומניאו ליה למימר עד קדון יוסף מניס וארום הוא שליט בכל ארעא דמצרים ופליג לביה וארום לא הימין להום : כו ומלילו עמיה ית כל פתגמי יוסף דמליל עמהון ותמא ית קדניא דשבר יוסף למיטול יוסף וסבת עלוי ועקב אביהון : כז ואמר ישראל בגין סתיון עבר עמי וי שויבני מן ידוי דעשו וכן ידוי דלבו וכן ידוי דקנענאי ודדפו בהראי וסגין נתחמן סמרת וסכיתו למחמי וקדא לא סכית דעד קדון יוסף ברי מניס איזל

באר רחובות דקדוקי רש"י

(כ"א א' אינוילט) וכי לא יאכלו שום דבר כי אם חלב עינז לכן קאמר כל חלב לטון מיטע הוא (כ"א א' דן כעשט) וקאמר להו פירעה מכל טעם שאכלו ויהיה מיטע דבר ההוא : (ה) משום דפירעה ענינו קאמר ואתה צויתה (דוא ביטט ווארין גיכאטין) אם כן משמעו כאלו טרעס קאמר בשליחות אדם אחר ויניחם לתוך ענה תעשה לכן קאמר רש"י עמי לומר להם (פון מיר פירעה ביטטו ווארין גיכאטין זיאזונאגין) : (ו) משום דאיכא לפרש מלת ויפג מלזון אל תענו טונת לך (כ"א א' אויף הערין) דלא יתכן כאן לכן קאמר דזה הוא

רשב"ם

על פי פירעה . ודוגמא זו בתלמוד . אין פרה וחזירה ואלה עמזרים אלא אם כן נעלה האם שלה : (כג) כואת . כמו כן : עמרה חמורים לעשרה אחיו . ואף על פי שבימין חור עמסה לא רצה להטריחו . אמרו בתלמוד . קללת חכם אפילו על תנאי והשלים תנאו היה כאלו מנלן ניהודה שא"פ סתחור את בנימין לאכיו היו עמזותיו מנוגלין בארין וכו' : (כד) וישלח את אחיו . כל לשון לוייה חסל דגם . לשון שליות מלחמה משקל רפי : אל תרגזו אל תראו כלום כדרך מפני לטעים כי שלם לי מכלל דרוך רגזו אל תחשו . היו יראים מן הקב"ה ולא תחשו . וכן ובהן ה"לך לם רגזו . דתיל כתרבו . וכן ירגזון ויריעות . לשון כיעובי . כאדם המתירא . וכן רגזה בוטחות הנרגזו אין עוקמה . אבל רגזה רגזה של תרגום של דמיל ואל עורא לשון כנס שרכל לג"ז של רגזו של כ"ד פסיים : (כו) וכי הוא מושל . ואל תירא מלכא אליו : ויפג לבו . התליף לבו לומר אין זה אמת : כי לא אחיון להם . כמו אל תתני פוגת לך . וריחו לא נמר מתורגס וריחוס לא כג : (כז) את כל דברי יוסף שאר דברים שדבר אליהם הכתובים למעלה שכתב על אונאריהם והכירו בודאי שזו אהיהם . וגם ראה את העגלות אשר שלח יוסף על פי מיעה : ותי רוח יעקב כי שור את הדבר סוף יוסף להיות מושל אין יולאת מוונזים כי אם על פי מושל כמו שפירשתי למעלה . (כח) רב די כפיגת לבי שלא הקינתי אלא ודאי עוד יוסף בני חי . כשטית אחרים של ערמוניות חומר והנס הכל ואני האעיר שועתי רב עוד יוסף בני חי אתם אוננים עוד יוסף חי וכי הוא מושל רב לי כמה שזו עדיין חי אפילו אינו מושל . אלכך וואראנו כערס

מכלל יופי

(כ"א) (על פי פירעה) . זה מורה מה שכתב הר"ק קמ"ב במא רשות לא היה יכול להח להם עגלות : (כב) (לאיש) . לכל איש ואיש : (הלפות) . עניו דהההרשורת החמורה : (כג) (כואת) . הליפות שסלורת כמו שנתן לאחיו ועוד שלח לו עשר חמורים נושאות בר ורוא החמורה שהיא מספוא לחמורים : (ולחם) : הוא התבואה הנקויה למאכל בני אדם : (ומזון) . שאר דברים שהוא טזן לאדם כמו חמורים ושאר מגדים : (כד) (אל

ופירוש רב טוב יגיש אליהם שיוסף בני חי : יעקב 69 סמ

רב עורייסקה בני הן אלקה ואראנו במרם
 כו אמות : א ויסע ישראל וכל אשר לו
 ויבא בארץ שבע נזבח זבחים לאלהי אביו
 יצחק : ב ויאמר אלהים לישראל במראת
 הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני :
 ג ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא
 מרעה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם :
 ד אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה
 גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך :
 ה ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בניו
 ישראל את יעקב אביהם ואת שפם ואת
 נשיהם בעגלות אשר שכת פרעה לשאת
 אתו : ו ויקחו את מקניהם ואת רכושם
 אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה
 ויעקב וכל זרעו אתו : ז בניו ובני בניו אתו
 בנותיו ובנות בניו וכל זרעו הביא אתו
 מצרימה : ס ה ואלה שמות בני ישראל
 הבאים מצרימה יעקב ובניו בלוי יעקב ראובן :
 ט ובני ראובן חנוך ופלוא וחצרן וכרמי :
 י ובני שמעון ימואל ומיזן ואהרן ויכני
 וצחר ושאל בני הכנענית : יא ובני לוי
 גרשון קהת ומררי : יב ובני יהודה ער
 ואונן ושלה ופרץ ורח וזמרת ער ואונן
 בארץ כנען נהנו בני פרץ חצרן וחמול :
 יג ובני יששכר תולע ופנה ויובן שמרון :
 יד ובני זבולן סכר ואלין ויחלאל : טו אלין בני
 לאה די לידת ליעקב בפרן אדם וירא דינה
 אדם ואת דינה בתו קלדי נפש בניו ובנותיו
 שלשים

ואחויניה עד לא אמות : א ונטל ישראל
 וכל דליו ואתא לבאר שבע ודבח דבחהו
 לאלקה דאבוהו יצחק : ב ויאמר יי לישראל
 בחזוןא דליליא ויאמר יעקב יעקב ויאמר הן
 אנה : ג ויאמר אנה אל אלקה דאבוך לא
 תדחל מלמיתה למצרים ארי ל' עם סני
 אשוינד תמן : ד אנה איהות עמך למצרים
 ואנה אסיקנדך אף אסקא ויוסף ישוי ידוהו
 על עינד : ה וקם יעקב מבארץ דשבע
 ונטלו בני ישראל ית יעקב אבוהון וית
 טפלהון וית נשיהון בעגלתא די שליח
 פרעה למטל יתיה : ו ודברו ית גימיהון
 וית קניניהון די קנו בארץ כנען ואתו
 למצרים יעקב וכל בנוהי עמיה : ז בנוהי
 ובני בנוהי עמיה בנתיה ובנת בנוהי וכל
 זרעיה איתי עמיה למצרים : יח ואלין
 שמחת בני ישראל דעאלו למצרים יעקב
 ובנוהי בוכריה דיעקב ראובן : ט ובני
 ראובן חנוך ופלוא וחצרן וכרמי : י ובני
 שמעון ימואל ומיזן ואהרן ויכני וצחר ושאל
 בר כנעניתא : יא ובני לוי גרשון קהת
 ומררי : יב ובני יהודה ער ואונן ושלה
 ופרץ ורח ומית ער ואונן בארץ כנען
 נהנו בני פרץ חצרן וחמול : יג ובני
 יששכר תולע ופנה ויובן שמרון : יד ובני
 זבולן סכר ואילן ויחלאל : טו אלין בני
 לאה די לידת ליעקב בפרן אדם וירא דינה
 ברתיא